

Peter Gram-Nielsen
Store Gade 11
6100 Haderslev

pgn@jyska.dk

GENERALDIREKTØREN

DR Byen
Emil Holms Kanal 20
DK-0999 København C
T +45 3520 3040
www.dr.dk

Maria Rørbye Rønn
D +45 3520 8012
E mrr@dr.dk
11.05.2015

Kære Peter Gram-Nielsen,

Du har i en lang række henvendelser klaget til redaktionen over såvel tilblivelse som indhold i udsendelsen "*Finanskrisen forfra – business as usual*" afsnit 4:4. Herunder har du bl.a. specifikt klaget over traileren for udsendelsen. Efter at redaktionen afviste din klage herom, har du klaget videre til lytternes og seernes redaktør. Han har nu gennemgået denne sag om traileren og lavet en indstilling til min afgørelse.

Jeg fremsender hermed indstillingen, hvis konklusion jeg har valgt at følge.

Med venlig hilsen

Maria Rørbye Rønn

Generaldirektør

Kopi: Journalen

Redaktionschef Niels Hagen Rasmussen
Direktør Anne-Marie Dohm
Chef for Aktuelt, Jesper Larsen
Jurachef Peter Skov
Etikchef Inger Bach

Indstilling fra lytternes og seernes redaktør

Klage over trailer for udsendelsen *"Finanskrisen forfra - business as usual"* (4:4)
(trailer vist på DR1 den 2. februar 2015 ca. kl. 21.26)

Peter Gram-Nielsen er (ufrivilligt) hovedpersonen i udsendelsen *"Finanskrisen forfra - business as usual"* (4:4), der blev vist første gang på DR1 den 9. februar 2015.

Siden november 2014 har Peter Gram-Nielsen i en lang række henvendelser til DR protesteret over redaktionens arbejdsmetoder ligesom han efterfølgende har klaget over det han opfatter som en lang række fejl og udokumenterede påstande i selve udsendelsen.

Herværende sag omhandler alene Peter Gram-Nielsens klage over den trailer for udsendelsen, der blev sendt den 2. februar 2015 i direkte forlængelse af det tredje afsnit i serien. Traileren havde dette indhold:

Speak:

"I næste uge dykker jeg ned i et nyt drama med en ejendomsspekulant, der indgår hemmelige handler lige inden sin konkurs."

Fra telefonsamtale med Peter Gram-Nielsen:

"Jeg har et stykke papir på, at jeg har opført mig ordentligt og redeligt."

Speak fortsat:

"Med en bank der kæmper for overlevelse, mens den lader som om, at den har styr på det."

Fra interview med redaktør Jens Chr. Hansen, Berlingske:

"Det viser sig jo over de næste fem år, så taber de 4,5 mia. Så det havde de altså ikke."

Speak:

"Og med en bankdirektør, der lover en forklaring."

Fra telefoninterview med Bankdirektør for Vestjysk Bank:

"Det skal heller ikke forstås sådan, at vi stikker hovedet i busken, og vi ikke tør udtale os. Det tør vi jo godt."

Speak:

"Da det kom til stykket, turde han ikke alligevel. Men det gør jeg."

Den 3. februar klagede Peter Gram-Nielsen over denne trailer. I klagen stilet til direktør Anne-Marie Dohm skrev han bl.a. om lydoptagelsen:

"I traileren bruges skjult lydoptagelse med undertegnede, og jeg kaldes ejendomsspekulant.

Således kan du ikke længere undslå dig at forholde dig til/behandle min klage vedr. DR fakta, Chefredaktør Niels Hagen Rasmussen,

brugen af skjulte lydoptagelser samt, at jeg fejlagtigt benævnes ejendomsspekulant.

Jeg henviser til min klage, med efterfølgende uddybninger af 14. og 18. januar 2015, samt den omfangsrige mailstreng, specielt mailen stilet direkte til dig af 28. januar 2015."

Gram-Nielsen gennemgår herefter DR's regler for interviews og konkluderer, at brugen af optagelsen med ham var i modstrid med DR's regler uanset om man opfattede det som et almindeligt interview eller som skjulte optagelser. Han understreger:

"Jeg har i den uventede og uopfordrede telefonsamtale accepteret at svare på spørgsmål, ikke til at deltage i udsendelsen. Journalisten accepterede, at jeg ikke ønsker at være med i udsendelsen, og han drejer så samtalen over på, at han netop har overtaget sagen fra en kollega og derfor har nogle spørgsmål. Afslutningsvis anfører journalisten, at han gerne vil interviewe mig - hvilket klart underbygger, at den uventede, bandede samtalen er gennemført under premissen om, at der ikke er tale om et interview med besvarelse af spørgsmål."

Sammenfattende om optagelsen skriver Gram-Nielsen:

"Da ingen af forudsætningerne er opfyldt, hverken for interview eller skjult optagelse, jf. DR etiske regler, kan det konkluderes, at trailereren gør brug af skjulte lydoptagelse, som er en overskridelse af de presseetiske regler, inkl. DR etiske regler. Der er tale om en bevidst handling og løftebrud, da der siden 14. november 2014 gentagende er gjort opmærksom på problematikken, uden reaktion fra din side. Jeg klager derfor over, at DR Fakta ved Chefredaktør Niels Hagen Rasmussen bevidst og i ond tro overskrider god pressetik inkl. at overholder premissen for telefonsamtale ved at brug af skjulte optagelser i trailereren den 2. februar, og at du, som direktør for DR Danmark, er fuldt velvidende om brugen af de skjulte og illegitime optagelser, og har undladt at gribe ind."

Anden del af klagen angik betegnelsen "ejendomsspekulant":

"Jeg henviser til den omfangsrige korrespondance, hvor jeg gentagende gange har præciseret, at jeg ikke er ejendomsspekulant. Igen henviser jeg til min mail af 28. januar 2015 stilet til dig."

"Det skal bemærkes, at du i vores samtale den 26. januar 2015 afviste, at jeg ville blive fremstillet som ejendomsspekulant, og du anførte, at redaktionen havde taget højde for den helt urimelige sammenkædning af mig og berygtede ejendomsspekulanter."

Chefredaktør Niels Hagen Rasmussen oplyste på vores telefonmøde den 30. januar 2015, at han var opmærksom på problematikken, og der var taget en principbeslutning om ikke at benævne mig ejendomsspekulant. Jeg klager derfor over, at jeg benævnes og bliver udstillet på en ærekrænkende og injurierende måde som ejendomsspekulant i traileren, som blev sendt i går den 2. februar 2015."

Tredje del af klagen angik omtalen af "hemmelige aftaler":

"Afslutningsvis henvises til sætningen "hemmelige aftaler" fra traileren. Denne sætning fremgår ikke af fremlæggelsen af 28. januar 2015. Således kan jeg kun "gætte", i hvilken sammenhæng sætningen indgår. Hvis der med sætningen henvises til den verserende retssag, finder jeg det stærkt bekymrende, hvis DR vælger at procedere advokat Ulrik Holdsted Sandgreens synspunkter. Specielt set i lyset af, at der har været hovedforhandling den 21. og 22. januar 2015, hvor journalist Marike Jensen overværede retsmødet. Domsafsigtelse forventes ultimo februar 2015. Jeg skal henlede opmærksomheden på det problematiske i, at DR intervenserer i en verserende retssag, samt at DR Fakta skal gennemføre en seriøs og uafhængig kildekritik jf. DRs etik, side 20, ..."

Den 27. februar svarede redaktionschef Niels Hagen Rasmussen på "trailer-klagen". Han skriver at det ifølge DR's retningslinjer er ham, der som chef for den producerede afdeling skal svare. Han fortsætter:

"Du klager over brug af lydoptagelse fra en telefonsamtale mellem dig og værten på programmet, Anders Bech-Jessen, og betegner det som skjulte optagelser. DR betragter ikke båndede interview som skjulte optagelser, når journalisten forud for interviewet giver sig til kende som DR-journalist. Anders Bech-Jessen præsenterer sig klart og tydeligt i starten af udsendelsen, hvilket fremgår af båndoptagelsen. Der er således ikke tale om skjulte optagelser. Vi har tilbudt dig at komme i DR og lytte optagelsen igennem, men det tilbud har du valgt ikke at gøre brug af. Det fremgår ikke af optagelsen, at du afviser at deltage, ligesom det heller ikke fremgår noget sted i samtalen, at Anders Bech-Jessen giver udtryk for, at der er tale om research som kun skal bruges til baggrund. Der er således tale om et telefoninterview, og brugen af båndoptager er et almindeligt arbejdsredskab. Ifølge DRs etiske retningslinjer har redaktionschefen for den programproducerende afdeling i særlige tilfælde, og hvor der er en offentlig interesse, mulighed for at godkende brug af telefoninterviewet uden at få den interviewedes godkendelse. På den baggrund må vi afvise klagen. Du klager over at vi i traileren betegner dig som ejendomsspekulant.

Vi mener ikke det er forkert at benævne dig ejendomsspekulant i forhold til din virksomhed. Af flere grunde – men blandt andet på grund af massive investeringer i pantebreve for over en kvart milliard kroner. Det er efter vores opfattelse intet injurierende eller ærekrænkende i ordet ejendomsspekulant, da det alene henviser til investeringer, køb og salg med henblik på at opnå et afkast af ens investering. Ordet spekulant refererer således ikke i sig selv til handlinger, der er ulovlige eller etisk kritisable. Vi skal på den baggrund afvise klagen.

Traileren for dette, og de tre andre programmer i serien "Finanskrisen forfra" er produceret samlet før programmet blev færdigproduceret. Og når vi i selve programmet den 9. februar har valgt at undlade betegnelsen spekulant direkte i forhold til dig, har det været for at imødekomme et stort ønske fra din side, og ikke på grund af en vurdering af, at det ville være forkert at bruge denne betegnelse.

Desuden henviser du til sætningen "hemmelige aftaler" og udtrykker bekymring for at DR intervenserer i en verserende retssag.

Når vi i traileren siger at der indgås hemmelige handler lige indtil konkursen, er det på baggrund af dokumenterede oplysninger i selve programmet, der blev sendt 9. februar. DR intervenserer ikke i en verserende retssag."

Den 5. marts ankede Peter Gram-Nielsen redaktionens afslag til lytternes og seernes redaktør og fastholdt og uddybede de tre klagepunkter. Udover de i den oprindelige klage anførte punkter tilføjede Gram-Nielsen sin protest mod, at en klage over den pågældende redaktionschef var blevet besvaret af denne.

Jeg har nu gennemgået sagen og afleverer hermed min indstilling:

Denne "trailer-klage" kan opdeles i fire punkter.

1. Har DR i modstrid med Forvaltningslovens § 3 og egne regler ladet en redaktionschef svare på klager over sig selv?

Gram-Nielsen henviser til, at han i hele forløbet mener at have været udsat for en utilfredsstillende behandling ligesom han har fået klagesvar, der har været "... pinlige, mangelfulde og direkte forkerte". Det var medvirkende til, at han sendte trailer-klagen op i systemet til den ansvarlige direktør.

Heroverfor har DR henvist til at det ifølge DRs ETIK er "... chefen for den programproducerende afdeling, der skal svare på kritikken".

Min kommentar:

DRs ETIK fastslår på s. 88 om klager over brud på de etiske regler: "Sådanne klager vil hurtigst muligt blive undersøgt og besvaret individuelt af den

programansvarlige chef.” Det er således ikke præciseret, om det er f.eks. den programansvarlige redaktionschef eller den programansvarlige direktør. Følgelig kan DR selv beslutte, på hvilket niveau der svares.

Med hensyn til Forvaltningslovens § 3 om inhabilitet og DR's egne regler om ikke at behandle klager over egne fejl, må det være afgørende, om den pågældende klagebehandling blev påvirket af uvedkommende hensyn, ved at redaktionschefen selv svarede.

Den her omtalte sag handler om enkle principper og om forhold som den programansvarlige direktør er medvidende om. Jeg har derfor ikke noget grundlag for at antage, at svaret var blevet anderledes ved, at direktøren havde svaret. Da sagen er oplyst og ansvarsforholdet er klart, har jeg intet at indvende mod, at redaktionschefen svarede.

Spørgsmålet om hvorvidt Forvaltningsloven finder anvendelse, vil jeg henvise til DR's jurister.

2. Var det et brud på DRs ETIK, at man i traileren brugte et klip fra en telefonsamtale med Gram-Nielsen?

Den omstridte telefonsamtale på knap en times varighed fandt sted i september 2014. Der er enighed om, at DR-medarbejderen præsenterede sig som journalist fra DR. Gram-Nielsen henviser til, at han netop i samtalen afviste at medvirke, mens DR har henvist til, at dette ikke fremgår af samtalen. DR har endvidere henvist til, at redaktionschefen kan beslutte at DR bruger et interview, selvom det ikke er godkendt af den interviewede og selvom man ikke fra starten har gjort opmærksom på, at samtalen bliver optaget (DRs ETIK s. 18).

Min kommentar:

En gennemgang af en udskrift af interviewet viser tydeligt, at Peter Gram-Nielsen gang på gang afviser at ville give et interview til DR.

DR havde på det tidspunkt oplyst, at man ville bruge Gram-Nielsen som case i en udsendelse om gældssanering. Gram-Nielsen afviser under samtalen, at han vil stille op til interview. Hans svar er *”nej, nej og nej”*. Det er indlysende ud fra sammenhængen, at Gram-Nielsen alene taler videre på den præmis, at telefonsamtalen er til baggrund. Det fremgår især af disse eksempler:

DR: ...vi vil jo stadigvæk frygteligt gerne have dig i tale (05.24.28)

PGN: ....jeg har ikke fået gældssanering, det er også derfor jeg siger, jeg opfylder jo ikke engang minimumkriteriet for at være med i Jeres udsendelse, det er vel, at man har gældssanering, hvis man laver en udsendelse om gældssanering. Og det kriterium kan jeg ikke opfylde. Jeg har søgt om det, men jeg har ikke fået det (05.27.56)

PGN: I er en postgang for tidligt, som jeg oplever det fra min stol af. Jeg kan ikke udtale mig ... (05.32.37).

PGN: Det tror jeg til gengæld, hvis du ringer til mig om et års tid eller halvandet, så kan du sikkert godt få mig til at lave en udsendelse om det, når jeg har fået lukket det ned. Og det kunne blive en meget spændende udsendelse (05.35.29)

PGN: ..... du kan jo godt høre, jeg kan ikke bidrage med noget, når jeg ikke har fået en gældssanering. Jeg kan jo ikke stå og sige, hvad en gældssanering er, når jeg ikke har fået det. (05.40.29)

PGN: Altså, I kan jo godt høre, jeg synes jo et eller andet sted, at hvis jeg skal kunne udtale mig, så skal jeg kunne sidde med rank ryg, og sige "Ja, jeg har fået en gældssanering, og det får det og det samfund ud af, at jeg har fået min gældssanering". Nu kan jeg sidde og sige med buet ryg og kigge ned i jorden og sige "Ja, jeg har godt nok indgivet en, men jeg har ikke fået nogen gældssanering, så jeg aner faktisk ikke om jeg får noget ud af det. Og hvad jeg lige vil, det må jeg lige afvente at jeg får at vide om jeg skal til højre eller til venstre". Altså, jeg synes jo et eller andet sted ikke helt jeg..som jeg siger, hvis man laver en udsendelse om grisebønder, så skal man jo spørge en grisebonde, ik. (05.43.39)

PGN: Jamen du kan jo godt se, hvad har jeg ud af at stille mig op og risikere, bare alene det, at jeg har deltaget i din udsendelse, gør at jeg lige pludseligt ikke kan få en gældssanering. På trods af jeg opfylder alle kriterierne. (05.56.20)

DR: ..... nu laver vi denne her historie. Og vi laver den, altså vi laver den jo Peter, det er jo en historie vi laver. Og det her, det er jo så de hårde vilkår (uklart?) i jernindustrien. Vi laver den med dig, eller uden dig, og vi vil helst lave den med dig (06.15.31)

PGN: Jamen det bliver uden mig, det er helt sikkert. Jeg kan jo ikke stå ved den, altså. Jeg har jo ikke fået en gældssanering. (06.15.42)

PGN: Der mener jeg som sådan, du er inde på mit private område. Du tager fat i en person privat (06.15.52)

DR: Tak for nu og jeg kan ikke love dig, at jeg ikke ringer til dig igen om en uge, og siger "Hallo! Skal vi ikke ses". Og så må du jo sige "Nej, fandme nej", eller også må du sige "Ja, ok,". Nu kan du tænke over det (06.18.28)

06.18.29: Jamen det kan jeg lige så godt sige nu, jeg skal ikke tænke over det, det er nej, nej og nej. Det her, det er en personlig sag. (06.18.50)

Udskriften viser, at Peter Gram-Nielsen opfatter det som en samtale om, hvorvidt han skal være med i udsendelsen. Hertil svarer han nej – igen og igen. Hvis man i en sådan samtale ikke kan stole på, at den ikke bruges direkte i en udsendelse, er den logiske konsekvens, at man ikke kan stole på DR-medarbejderen. Hvis man på den måde fører kilder og medvirkende bag lyset, vil det generelt besværliggøre DR's muligheder for at lave interviews til baggrund. Hertil kommer, at Gram-Nielsen ikke kan anses for at være en så medievant person, at han selv skulle have været mere omhyggelig med præmissen for samtalen.

DR henviser til redaktionschefens mulighed for at dispensere. Denne mulighed overtrumfer ikke det indirekte løfte som Gram-Nielsen får i samtalen. Endvidere ville en sådan dispensation kræve, at der forelå særlige omstændigheder, der gjorde det helt afgørende at bruge den del af samtalen, der gengives i traileren. Det har redaktionen ikke godtgjort.

3. Var det rimeligt at DR omtalte Gram-Nielsen som ejendomsspekulant?

Gram-Nielsen har afvist, at hans ejendomsselskab havde noget med spekulation at gøre. DR har henvist til, at betegnelsen ikke er forkert – *"... blandt andet på grund af massive investeringer i pantebreve for over en kvart milliard kroner."*

Min kommentar:

Ifølge *Ordbog over det danske Sprog* (ODS) er en spekulant: *"En person der opkøber og senere sælger fx værdipapirer, valuta eller fast ejendom for at opnå en hurtig økonomisk gevinst."* Følgelig er en ejendomsspekulant en der opkøber og senere sælger fast ejendom for at opnå hurtigt gevinst.

Der bør være et spillerum for at bruge sådanne udtryk i en journalistisk gengivelse, men det kan diskuteres om Gram-Nielsens ejendomsselskab levede fuldt op til karakteristikken. Det risikable lå først og fremmest i, at det var baseret på store ejendoms- og pantebrevsinvesteringer foretaget med en relativt set meget beskedne egenkapital.

Det er imidlertid ikke relevant at tage hele denne diskussion. Det afgørende er, at DR selv valgte ikke at bruge betegnelsen "ejendomsspekulant" i udsendelsen. Det var på den baggrund en fejltagelse, at det blev brugt i traileren. På den baggrund er det logisk, at DR også undlader at vise traileren igen.

4. Var det rimeligt at tale om "hemmelige aftaler"?

Gram-Nielsen afviser at der er dækning for udtrykket, mens DR henviser til forhold, der bliver dokumenteret i udsendelsen.

Min kommentar:

Hvad der bliver eller ikke bliver dokumenteret i udsendelsen vil antagelig blive genstand for en samlet vurdering i forbindelse med behandlingen af Gram-Nielsens klage over den samlede udsendelse. Jeg vil derfor foreslå, at denne del af

"trailer-klagen" behandles i forbindelse med klagesagen om den samlede udsendelse.

Konklusion og sammenfatning.

I en trailer for udsendelsen "*Finanskrisen forfra – business as usual*" afsnit (4:4) blev Peter Gram-Nielsen betegnet som "*ejendomsspekulant*". DR valgte selv i udsendelsen ikke at bruge betegnelsen. Det var på den baggrund en fejl at bruge den i traileren. Derfor opfordrer jeg til, at DR ikke genbruger traileren indeholdende betegnelsen "*ejendomsspekulant*".

DR bruger i traileren et klip fra en telefonsamtale med Peter Gram-Nielsen. DR havde ikke oplyst, at samtalen blev optaget og der forelå ingen aftale om at bruge lydklippet. Der er ikke argumenter for at bruge det alligevel og DR bør derfor beklage anvendelsen af lydklippet i den omtalte trailer.

Disse konklusioner bør omtales på DR's Fejl og Fakta-side på dr.dk. Eventuel yderligere offentliggørelse vil jeg foreslå afventer den igangværende behandling af klagen over selve udsendelsen.

Forløbet har vist en uklarhed i fortolkningen af DR's egne regler om interviewaftaler. Derfor vil jeg opfordre til, at DR overvejer en revision og tydeliggørelse.

Jacob Møllerup, den 11. april 2015

